

Η ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΩΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΑΥΤΟΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Μαριάνθη
Καρατζά

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ	3
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	3
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΧΡΟΝΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	3
10.1 Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ-ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	5
10.2 ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΕΝΑ ΣΧΕΔΙΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	11
ΣΥΝΟΨΗ	22
ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΜΕΛΕΤΗ.....	23
ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	24
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	25
ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΜΕΛΕΤΗ.....	27

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εκπαιδευτική έρευνα έχει πολλές μορφές και μπορεί να εξυπηρετήσει πολλούς διαφορετικούς σκοπούς. Συχνά συνδέεται με τις κοινωνικές επιστήμες, ιδιαίτερα με την ψυχολογία και την κοινωνιολογία. Άλλες προσεγγίσεις την θέλουν προσανατολισμένη στη διαμόρφωση πολιτικών και στη διερεύνηση, ανάπτυξη και βελτίωση της εκπαιδευτικής πρακτικής.

Στο κεφάλαιο αυτό θα εξετάσουμε ένα υποσύνολο της εκπαιδευτικής έρευνας: την αυτοαξιολόγηση. Δηλαδή, την προσπάθεια του ίδιου του Καθηγητή-Συμβούλου να αξιολογήσει το εκπαιδευτικό του έργο με στόχο τη συνεχή βελτίωση και ανάπτυξή του. Αναφερόμαστε στο εκπαιδευτικό έργο καθώς στόχος είναι να εξετάσει την εκπαιδευτική του πρακτική σε σχέση με την κατάλληλη εφαρμογή της μεθοδολογίας της εκπαίδευσης από απόσταση. Αντίθετα δεν προτείνετε μεθοδολογία αυτοαξιολόγησης που να αφορά το ίδιο το επιστημονικό αντικείμενο και τον τρόπο που κάθε Καθηγητής-Σύμβουλος εξελίσσεται σε αυτό.

Ήδη στα προηγούμενα κεφάλαια έχουμε αναλύσει το ρόλο του Καθηγητή-Συμβούλου (Κεφάλαιο 3), όσο και αναλυτικότερα τις διαφορετικές δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στην εκπαιδευτική πρακτική της εκπαίδευσης από απόσταση (πχ. σχεδιασμός και υλοποίηση ΟΣΣ, επικοινωνία και αλληλεπίδραση με τους φοιτητές, διόρθωση γραπτών εργασιών και παροχή ανατροφοδότησης κα.). Είναι φανερό ότι έχουμε περιγράψει έναν πολύπλευρο ρόλο, που περιλαμβάνει πολλά διαφορετικά στοιχεία και απαιτεί την ανάπτυξη σημαντικών ικανοτήτων. Στόχος μας σε αυτό το κεφάλαιο είναι να καταφέρουμε να ενεργοποιήσουμε το ενδιαφέρον σας για τη σημασία της αυτοαξιολόγησης και να σας δώσουμε ιδέες για την εφαρμογή της στην εκπαιδευτική σας πρακτική.

Η αυτοαξιολόγηση, ως υποσύνολο της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και κατ' επέκταση της εκπαιδευτικής έρευνας, μπορεί να δανειστεί

τις αρχές, τη μεθοδολογία και τα εργαλεία της. Από την άλλη πλευρά όμως, επειδή συνδέεται άμεσα με την επαγγελματική ανάπτυξη και την αυτο-μόρφωση, δεν είναι απλά η εφαρμογή βημάτων που θα μας οδηγήσουν στα αποτελέσματα μιας έγκυρης έρευνας. Αντίθετα, αποτελεί ένα εργαλείο στα χέρια του Καθηγητή-Συμβούλου που θα τον βοηθήσει να βελτιώσει τα σημεία που ο ίδιος επιλέγει. Για το σκοπό αυτό, θα γίνει αναλυτική αναφορά των εργαλείων της εκπαιδευτικής έρευνας ή των στοιχείων εκείνων που ελέγχουν την εγκυρότητά της, καθώς αυτό υπερβαίνει τις ανάγκες αυτοεξέτασης του Καθηγητή-Συμβούλου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Αυτοαξιολόγηση

Μέθοδοι Αξιολόγησης

Συλλογή Δεδομένων

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο τέλος αυτής της ενότητας αναμένεται ότι θα είστε σε θέση να:

- Εκτιμάτε την αξία της αυτοαξιολόγησης για το ρόλο σας ως Καθηγητής-Σύμβουλος στο ΕΑΠ.
- Θέτετε στόχους για την αυτοαξιολόγησή σας.
- Δημιουργείτε σχέδιο αυτοαξιολόγησης με στόχο τη βελτίωση της πρακτικής σας.
- Αξιοποιείτε διαφορετικά εργαλεία για τη συλλογή δεδομένων της αυτοαξιολόγησής σας.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΧΡΟΝΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ

Για τη μελέτη αυτού του κεφαλαίου θα χρειαστείτε περίπου 3 ώρες. Για κάθε δραστηριότητα θα χρειαστείτε περίπου 10-15 λεπτά, εκτός από τις δραστηριότητες 2 και 4 που θα χρειαστεί να μελετήσετε πρώτα κάποια σχετική αναφορά για να ολοκληρώσετε τη δραστηριότητα. Η ολοκλήρωση των

δραστηριοτήτων αποτελούν σημαντικό μέρος της κατανόησης του περιεχομένου και πολύ περισσότερο όσες έχουν αναφορές σε άλλα κείμενα, καθώς συμπληρώνουν το περιεχόμενο του κεφαλαίου.

10.1 Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ-ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου δεν αποτελεί ένα ανεξάρτητο ερευνητικό πεδίο. Αντίθετα περιλαμβάνεται στο πεδίο της εκπαιδευτικής έρευνας. Αυτό που διακρίνει την εκπαιδευτική αξιολόγηση από την εκπαιδευτική έρευνα είναι ο στόχος της. Δηλαδή, η εκπαιδευτική αξιολόγηση αφορά εκείνο το μέρος της εκπαιδευτικής έρευνας που επιδιώκει να εντοπίσει ποια σημεία ενός εκπαιδευτικού προγράμματος ή μιας εκπαιδευτικής πρακτικής έχουν συμβάλει θετικά στη μάθηση και ποια όχι, έτσι ώστε να δωθεί η ευκαιρία για τη βελτίωσή τους.

Σύμφωνα με τον Μακράκη (1999, σελ. 250):

“Η εκπαιδευτική αξιολόγηση μπορεί να οριστεί ως μια συστηματική διαδικασία συλλογής, επεξεργασίας, ανάλυσης και ερμηνείας δεδομένων που αφορούν συγκεκριμένα αντικείμενα, με βάση συγκεκριμένα κριτήρια με απότερω σκοπό την ανατροφοδότηση των δραστηριοτήτων και προσπαθειών μας με χρήσιμες πληροφορίες”

Στη διεθνή βιβλιογραφία συναντά κανείς διάφορους ορισμούς της “αξιολόγησης”. Σύμφωνα με τον ορισμό της M. Thorpe αναφορικά με την αξιολόγηση, ειδικά στο πεδίο της ανοικτής κι εξ αποστάσεως εκπαίδευσης:

“Αξιολόγηση είναι η συλλογή, ανάλυση κι ερμηνεία της πληροφορίας σχετικά με κάθε πλευρά ενός εκπαιδευτικού προγράμματος, ως μέρος μίας αναγνωρισμένης διαδικασίας κρίσης της αποτελεσματικότητάς του, της επάρκειάς του κι οποιουδήποτε άλλου αποτελέσματος μπορεί να έχει αυτό.”
(Thorpe, 1993, p. 5).

Άλλος ένας ορισμός που μας βοηθά να κατανοήσουμε την έννοια της αξιολόγησης είναι αυτός της Francis Rubin (1995, p. 3) σύμφωνα με τον

οποίο αξιολόγηση είναι “να κατανοείς την αξία ενός πράγματος, προκειμένου να το βελτιώσεις”.

Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσεται και η αυτοαξιολόγηση του Καθηγητή-Συμβούλου. Ειδικότερα, θα περιγράψουμε μια διαδικασία συλλογής, επεξεργασίας, ανάλυσης και ερμηνείας δεδομένων που αφορούν τα στοιχεία της πρακτικής του Καθηγητή-Συμβούλου, που ο ίδιος επιλέγει να ερευνήσει, ώστε να συγκεντρώσει χρήσιμες πληροφορίες που θα τον οδηγήσουν στη βελτίωση της πρακτικής και των αποτελεσμάτων του. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η ανάγκη για αυτοαξιολόγηση προκύπτει από το ενδιαφέρον του Καθηγητή-Συμβούλου να βελτιώνεται συνεχώς στο ρόλο του, καθώς και από την πολυπλοκότητα του ρόλου αυτού.

Ο Shon (1983), προσπαθώντας να δώσει μια απάντηση στην πολυπλοκότητα της επαγγελματικής ταυτότητας, μελέτησε τους τρόπους με τους οποίους αποκτούμε γνώση όσο ασκούμε το ρόλο μας. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει ότι η πρακτική ενός επαγγελματία (για εμάς ενός Καθηγητή-Συμβούλου) χαρακτηρίζεται όλο και περισσότερο από πολυπλοκότητα, αβεβαιότητα, μοναδικότητα και αντιθέσεις. Μελετώντας τους τύπους γνώσης που ένας επαγγελματίας καλείται να εφαρμόσει, παρατήρησε ότι σε πλαίσια όπου υπάρχει σταθερότητα, κάθε πρόβλημα που εμφανίζεται είναι αναγνωρίσιμο και υπάρχουν γνωστοί τρόποι αντιμετώπισής του. Σε ένα περιβάλλον μεγαλύτερης πολυπλοκότητας ο επαγγελματίας βρίσκεται συχνά στη θέση να αναζητά νέες λύσεις, καθώς τα ζητήματα που καλείται να αντιμετωπίσει δεν μπορούν να απαντηθούν από τη γνώση που υπάρχει ήδη στο περιβάλλον του (Shon, 2002). Η αυτοαξιολόγηση, λοιπόν, μπορεί να αποτελέσει το έναυσμα για παραγωγή νέας γνώσης, στο πολύπλοκο περιβάλλον της εκπαίδευσης από απόσταση.

Με τη δραστηριότητα που ακολουθεί θα ορίσετε τις συνθήκες του εκπαιδευτικού πλαισίου του ΕΑΠ, μέσα στο οποίο θα αυτοαξιολογήσετε

τις πρακτικές σας. Έτσι, θα προετοιμαστείτε ώστε να αναγνωρίσετε ποια σημεία της πρακτικής σας αξίζει να ερευνήσετε.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 10.1

Αναλογιστείτε το ρόλο σας, ως Καθηγητής-Σύμβουλος στο ΕΑΠ, και το εκπαιδευτικό περιβάλλον που διαμορφώνεται από την εκπαίδευση από απόσταση που υποστηρίζετε (Κεφάλαιο 1 και Κεφάλαιο 3).

Ποιοι θεωρείτε ότι είναι οι παράγοντες που διαμορφώνουν τις ιδιαιτερότητες στο μαθησιακό περιβάλλον που καλείστε να υποστηρίξετε;

Η εκπαίδευση από απόσταση αποτελεί ένα περιβάλλον γεμάτο ιδιαιτερότητες. Σε πολλά σημεία μπορεί να μοιάζει με την εκπαίδευση που πραγματοποιείται πρόσωπο-με-πρόσωπο, όμως όπως ήδη έχουμε δει σε προηγούμενα κεφάλαια, παρουσιάζει σημαντικές διαφορές. Οι συνθήκες αυτές επηρεάζουν σημαντικά το ρόλο του Καθηγητή-Συμβούλου (Κεφάλαιο 3) και τη φύση της αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο Καθηγητή και τον φοιτητή (Κεφάλαιο 5). Η απόσταση, που σε μεγάλο βαθμό διαμορφώνει αυτό το εκπαιδευτικό περιβάλλον, θέτει σημαντικούς περιορισμούς στην αλληλεπίδραση και την επικοινωνία και αυτό δημιουργεί ιδιαίτερες απαιτήσεις υποστήριξης της μάθησης από τον

Καθηγητή-Σύμβουλο. Ταυτόχρονα, οι φοιτητές (Κεφάλαιο 2) παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ανάγκες που συχνά μεταβάλλονται από ομάδα σε ομάδα. Αν όλα τα παραπάνω τα τοποθετήσουμε σε έναν κόσμο που συνεχώς αλλάζει (νέες τεχνολογίες, νέες απαιτήσεις σε ικανότητες, ανάγκη για δια βίου μάθηση, συνεχή ανάπτυξη και βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχει το ΕΑΠ), είναι ξεκάθαρο ότι διαμορφώνεται ένα πολύπλοκο πλαίσιο που δε μένει σταθερό. Έτσι, ένας Καθηγητής-Σύμβουλος, με παγιωμένες και σταθερές πρακτικές, σύντομα θα συναντήσει πολλές δυσκολίες στην υποστήριξη της μάθησης και των φοιτητών του.

Σύμφωνα με τον Shon, πέρα από την εφαρμογή της θεωρίας και των τεχνικών που κάθε επαγγελματίας έχει τη γνώση να εφαρμόσει στο πεδίο του, χρειάζεται ταυτόχρονα να εξετάζει τη γνώση που απορρέει από την πρακτική του. Αναφέρει μάλιστα ότι οι επαγγελματίες δυσκολεύονται να αναγνωρίσουν τις αρχές που εφαρμόζουν και τις διεργασίες που υποστηρίζουν (Wolcott, 1995). Γι' αυτό το σκοπό είναι σημαντικό ως Καθηγητές-Σύμβουλοι, αξιοποιώντας μερικά από τα εργαλεία της εκπαιδευτικής έρευνας, να ερευνήσουμε την πρακτική μας, αποκτώντας περισσότερο ξεκάθαρη συνείδηση των αρχών και των αποτελεσμάτων που παράγουμε.

Ολοκληρώνοντας τη δραστηριότητα που ακολουθεί, έχετε την ευκαιρία να διερευνήσετε του λόγους για τους οποίους αξίζει κάθε Καθηγητής-Σύμβουλος να εμπλέκεται σε διεργασίες διερεύνησης της πρακτικής του. Έτσι, θα μπορέσετε να εκτιμήσετε τη σημασία που έχει για το ρόλο σας η αυτοαξιολόγηση και τι μπορεί να προσφέρει στην πρακτική σας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 10.2

Μελετήστε το κείμενο “Rationale: Why do research?” (σελ. 21-22) (παρατίθεται στο τέλος του κεφαλαίου, στα “Κείμενα για περαιτέρω μελέτη”), όπου παρουσιάζονται οι λόγοι για τους οποίους αξίζει να ερευνούμε την εκπαιδευτική πρακτική.

Ποιοι από τους λόγους που παρουσιάζονται έχουν περισσότερο νόημα για το δικό σας ρόλο στο ΕΑΠ; Τι μπορεί να προσφέρει στη δική σας πρακτική; Υπάρχουν άλλοι λόγοι που θα σας οδηγούσαν να ερευνήσετε την πρακτική σας;

Ποια είναι τα εμπόδια που θεωρείτε ότι μπορεί να αντιμετωπίσετε στην προσπάθειά σας για αυτοαξιολόγηση;

Στόχος μας με την αυτοαξιολόγηση είναι να καταφέρουμε να αναγνωρίσουμε τις αρχές που εφαρμόζουμε κατά την πρακτική μας και να εξετάσουμε αν αυτές εξυπηρετούν το εκπαιδευτικό πλαίσιο του ΕΑΠ και τους φοιτητές, ή χρειάζεται να αλλάξουν. Είναι σημαντικό, κατά την άσκηση του έργου μας να αναζητούμε και να συγκεντρώνουμε συνεχώς στοιχεία που συνδέονται με τα κριτήρια της αποτελεσματικής εκπαιδευτικής διεργασίας (Μαυρογιώργος, 2006). Τελικός μας στόχος σε κάθε περίπτωση είναι η υποστήριξη της μάθησης και η διερεύνηση κάθε πλευράς του ρόλου μας ώστε να υποστηρίζει και να συνδέεται με τους μαθησιακούς στόχους των φοιτητών.

Με την δραστηριότητα 10.3 θα εντοπίσετε ποιες πλευρές του ρόλου του ΚΣ σας ενδιαφέρει να διερευνήσετε, κάνοντας έτσι ένα πρώτο βήμα προς τον ορισμό ενός σχεδίου αυτοαξιολόγησης. Στις δραστηριότητες

που θα ακολουθήσουν θα έχετε την ευκαιρία να αξιοποιήσετε τις επιλογές σας, σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αυτοαξιολόγησης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 10.3

Ανατρέξτε στο Κεφάλαιο 3, στις απαντήσεις που δώσατε στις δραστηριότητες 3.1 και 3.7. Ποιες πλευρές του ρόλου που έχετε αναφέρει σε αυτές τις δραστηριότητες θα σας ενδιέφερε να θέσετε ως αντικείμενο αυτοαξιολόγησης για το ρόλο σας;

Ορίστε τουλάχιστον δύο αντικείμενα αυτοαξιολόγησης.

10.2 ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝΤΑΣ ΕΝΑ ΣΧΕΔΙΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Για να δημιουργήσουμε ένα σχέδιο αυτοαξιολόγησης θα χρειαστεί να απαντήσουμε σε μια σειρά από σημαντικά ερωτήματα που αφορούν την πρακτική του Καθηγητή-Συμβούλου, αλλά και τη στάση μας στην πρακτική αυτή. Ξεκινώντας την προσπάθεια θα χρειαστεί να ορίσουμε του άξονες που μας ενδιαφέρει να αξιολογήσουμε. Δηλαδή, ποια πλευρά της πρακτικής μας, μας ενδιαφέρει να εξετάσουμε.

Στην επόμενη δραστηριότητα θα κάνετε ένα ακόμη βήμα προς τον ορισμό του σχεδίου αυτοαξιολόγησης. Σε συνέχεια της προηγούμενης δραστηριότητας, θα ορίσετε πιο συγκεκριμένα του άξονες της πρακτικής που σας ενδιαφέρει να αποτελέσουν το επίκεντρο της αυτοαξιολόγησής σας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 10.4

Ξαναθυμηθείτε τα κεφάλαια του υλικού που κρατάτε στα χέρια σας και ιδιαίτερα τα κεφάλαια που αναφέρονται σε δραστηριότητες της εκπαιδευτικής πρακτικής στην εκπαίδευση από απόσταση (πχ. 5, 6, 7, 9, 12). Διαβάστε τα Αντικείμενα Αξιολόγησης στο κεφάλαιο “Θεωρητικό πλαίσιο και είδη αξιολόγησης”, στον τόμο Α, της Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (σελ. 253), καθώς και τα “Χαρακτηριστικά ενός ιδανικού καθηγητή-συμβούλου” (σελ. 35) (τα κείμενα παρατίθενται στο τέλος του κεφαλαίου, στα “Κείμενα για περαιτέρω μελέτη”). Έχοντας τα παραπάνω ως ερέθισμα, καθώς και τη δική σας εμπειρία, καταγράψτε ποια στοιχεία της πρακτικής σας θα σας ενδιέφερε να αξιολογήσετε.

Με ποια κριτήρια επιλέγετε τα συγκεκριμένα αντικείμενα;

Είναι φανερό ότι η αναζήτηση των αξόνων της αυτοαξιολόγησης αποτελεί ιδιαίτερα ευρύ πεδίο και καθορίζεται από την ευρύτητα του ίδιου του ρόλου. Μπορούμε να επιλέξουμε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο, είτε για την κρισιμότητά του στην υποστήριξη της μάθησης, είτε γιατί θεωρούμε ότι επιδέχεται σημαντικής βελτίωσης. Σε κάθε περίπτωση ο τελικός στόχος μας είναι να εξετάσουμε την πρακτική μας σε σχέση με το αποτέλεσμα της, σε σχέση δηλαδή με την υποστήριξη της μάθησης των φοιτητών.

Το επόμενο βήμα είναι να καθορίσουμε, με βάση το αντικείμενο που επιλέξαμε, τα ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν.

Παράδειγμα 1: Επιλέγοντας ως άξονα αξιολόγησης την **αποτελεσματική διεξαγωγή των ΟΣΣ**, μπορούμε να θέσουμε ως ερωτήματα:

- Αξιοποιούνται οι κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές, ώστε να υποστηρίζουν τους διδακτικούς στόχους;
- Διαχειρίζομαι αποτελεσματικά τη δυναμική της ομάδας;
- Πώς χειρίζομαι τις εντάσεις που προκύπτουν στην ομάδα;
- Αναγνωρίζω και αξιοποιώ τα διαφορετικά επίπεδα γνώσεων που παρουσιάζονται στην ομάδα;
- Ενεργοποιείται το ενδιαφέρον των φοιτητών για το αντικείμενο;
- Ενισχύω την αλληλεπίδραση, ώστε να εκφράζουν οι φοιτητές τις ανάγκες και τις απορίες τους;
- Έχω διατυπώσει σαφείς εκπαιδευτικούς στόχους, σύμφωνα με τις ανάγκες που έχει εκφράσει η ομάδα;
- Με ποιους τρόπους ενθαρρύνω τους φοιτητές να συνεργάζονται;

Παράδειγμα 2: Επιλέγοντας ως άξονα αξιολόγησης την **επικοινωνία & αλληλεπίδραση ανάμεσα στις ΟΣΣ**, μπορούμε να θέσουμε ως ερωτήματα:

- Η συχνότητα και τα μέσα επικοινωνίας που χρησιμοποιώ, υποστηρίζουν τη μάθηση των φοιτητών;
- Με ποιους τρόπους φροντίζω να είμαι προσιτός στους φοιτητές;
- Η αλληλεπίδραση που αναπτύσσω με τους φοιτητές τους κινητοποιεί για τη μάθηση;
- Πώς κινητοποιώ τους φοιτητές ώστε να εκφράζουν τις απορίες τους;
- Επιλύω τις απορίες των φοιτητών με πληρότητα; Χρησιμοποιώ αρκετά παραδείγματα;
- Η αλληλεπίδραση που αναπτύσσω με τους φοιτητές, τους ενεργοποιεί ώστε να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους;
- Η αλληλεπίδραση που αναπτύσσω με τους φοιτητές ενεργοποιεί την κριτική σκέψη για το αντικείμενο μάθησης;

Παράδειγμα 3: Επιλέγοντας ως άξονα αξιολόγησης τη **διόρθωση των γραπτών εργασιών**, μπορούμε να θέσουμε ως ερωτήματα:

- Τα σχόλια των γραπτών εργασιών που αποστέλλω στους φοιτητές αποτελούν ευκαιρίες μάθησης; Τους ενθαρρύνουν για τη συνέχεια της προσπάθειάς τους;
- Μέσω των σχολίων των γραπτών εργασιών, αναπτύσσεται αλληλεπίδραση με τους φοιτητές;
- Τα σχόλια των γραπτών εργασιών βοηθούν τους φοιτητές να βελτιώσουν την απόδοσή τους στην επόμενη εργασία;

Παράδειγμα 4: Επιλέγοντας ως άξονα αξιολόγησης την **αξιοποίηση των ΤΠΕ**, μπορούμε να θέσουμε ως ερωτήματα:

- Αξιοποιώ τις ΤΠΕ σύμφωνα με τις ανάγκες των φοιτητών; Πόσο ανταποκρίνονται στην προσπάθεια;
- Αξιοποιώ τις ΤΠΕ ώστε να συμβάλλω στην ανάπτυξη της ψηφιακής ικανότητας των φοιτητών;
- Υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στις ΤΠΕ και τα υπόλοιπα στοιχεία της εκπαίδευσης από απόσταση;
- Οι ΤΠΕ που χρησιμοποιώ συμβάλλουν στη δημιουργία κοινοτήτων μάθησης;
- Η αξιοποίηση των ΤΠΕ ικανοποιεί τις μαθησιακές ανάγκες των φοιτητών;

Για να δείτε μερικά ακόμη παραδείγματα ερωτημάτων αυτοαξιολόγησης ανά άξονα, επισκεφθείτε την ιστοσελίδα:

http://www.assetproject.info/learner_methodologies/after/tutor_evaluation.htm

Η δραστηριότητα που ακολουθεί αποτελεί συνέχεια του σχεδίου αυτοαξιολόγησης που ήδη έχετε ξεκινήσει να δημιουργείτε. Σε αυτό το σημείο θα καταγράψετε τα ερωτήματα που σας ενδιαφέρει να ερευνήσετε, σύμφωνα με τους άξονες που ήδη έχετε ορίσει.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 10.5

Επιλέξτε δύο από τα αντικείμενα που έχετε καταγράψει στη Δραστηριότητα 10.3. Καταγράψτε τα ερωτήματα που θα σας ενδιέφερε να διερευνήσετε σε αυτά τα αντικείμενα.

Το επόμενο στάδιο, μετά την επιλογή του αντικειμένου και των ερωτημάτων που θα διερευνήσουμε, είναι οι πηγές και οι τεχνικές συλλογής δεδομένων. Εδώ αξίζει να σημειώσουμε, όπως αναφέρει και ο Μαυρογιώργος (2006) για την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, ότι στόχος δεν είναι η εξαντλητική και συστηματική εφαρμογή μεθόδων αξιολόγησης, σύμφωνα με κανόνες εγκυρότητας, αξιοπιστίας και αντικειμενικότητας. Αντίθετα, στόχος μας είναι να συλλέξουμε τις

πληροφορίες που θα μας βοηθήσουν να βελτιώσουμε τις πρακτικές μας. Ταυτόχρονα, με δεδομένο τον πολύπλευρο ρόλο του Καθηγητή-Συμβούλου, η επιλογή των τεχνικών θα πρέπει να είναι τέτοια ώστε να μην προσθέτει δυσκολίες ή άγχος και κουραστική εργασία.

Οι βασικές πηγές πληροφοριών για την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου του Καθηγητή-Συμβούλου είναι:

- Ο ίδιος ο Καθηγητής-Σύμβουλος.
- Οι φοιτητές.
- Άλλοι Καθηγητές-Σύμβουλοι.
- Η αλληλεπίδραση ανάμεσα στα διάφορα στοιχεία της εκπαίδευσης από απόσταση.

Κάθε μια από τις παραπάνω πηγές μπορούμε να τις αξιοποιήσουμε με διαφορετικά εργαλεία συλλογής δεδομένων.

Αξιοποιώντας τον Καθηγητή-Σύμβουλο

Στην προσπάθειά μας για αυτοαξιολόγηση, μπορούμε να αντλήσουμε σημαντικές πληροφορίες από τον τρόπο που παρατηρούμε και αντιλαμβανόμαστε την πρακτική μας. Με οδηγό τα ερωτήματα που έχουμε θέσει, μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα “εκπαιδευτικό ημερολόγιο” καταγράφοντας για παράδειγμα τη διεργασία μετά από κάθε ΟΣΣ (τι είχαμε σχεδιάσει και με ποιο σκοπό, τι έγινε στην πραγματικότητα, ποιο ήταν το αποτέλεσμα, ποια ήταν η συμμετοχή των φοιτητών κλπ.). Σε αυτή την περίπτωση μπορούν να μας βοηθήσουν φύλλα παρατήρησης, προσαρμοσμένα στις ανάγκες του αντικειμένου και των ερωτημάτων αξιολόγησης που έχουμε θέσει.

Στο **Παράρτημα** μπορείτε να δείτε ένα φύλλο παρατήρησης για τη διεργασία μιας διδασκαλίας. Εκεί θα δείτε τους βασικούς άξονες, αλλά και όλους τους δείκτες που μπορούν να περιληφθούν στην παρατήρηση μια διδασκαλίας πρόσωπο-με-πρόσωπο. Αντίστοιχα, μπορούμε να δημιουργήσουμε έναν πίνακα, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουμε αποφασίσει να παρατηρήσουμε,

ακολουθώντας τα ερωτήματα που έχουμε θέσει, χωρίς να είναι εξαντλητική για τη διεργασία της μάθησης.

Επίσης, τα μηνύματα που στέλνουμε στους φοιτητές καθώς και τα σχόλια των εργασιών που διορθώνουμε, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ανάλυσης για την αυτοαξιολόγησή μας. Για παράδειγμα, σε περίπτωση που ως αντικείμενο αυτοαξιολόγησης έχουμε ορίσει το κατά πόσο ενθαρρύνουμε τους φοιτητές στη μελέτη τους, μπορούμε να συγκεντρώσουμε τα μηνύματα που στείλαμε στους φοιτητές και διαβάζοντάς τα να εντοπίσουμε κατά πόσο χρησιμοποιούμε λέξεις και εκφράσεις που είναι ενθαρρυντικές. Σε ποιο ποσοστό η ανατροφοδότηση που τους δίνουμε εμπεριέχει και θετικά στοιχεία της προσπάθειάς τους; Μήπως επικεντρώνεται μόνο σε διορθώσεις; κλπ.

Αξιοποιώντας τους φοιτητές

Οι φοιτητές αποτελούν σημαντική πηγή πληροφόρησης για την αυτοαξιολόγηση του Καθηγητή-Συμβούλου. Η μέτρηση της ικανοποίησής τους από την πρακτική μας μπορεί να αποτελέσει ένα δείκτη αξιολόγησης. Σε αυτή την περίπτωση μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ερωτηματολόγια, ζητώντας τη γνώμη τους σχετικά με τον τρόπο που τους υποστηρίζουμε, την ανταπόκρισή μας στις ανάγκες τους ή όποια άλλο σχετικό ερώτημα έχουμε θέσει.

Τα ερωτηματολόγια αποτελούν έναν ιδιαίτερα διαδεδομένο εργαλείο συλλογής δεδομένων στην εκπαιδευτική έρευνα και ιδιαίτερα στις ποσοτικές έρευνες. Στην αυτοαξιολόγηση, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ένα ερωτηματολόγιο ώστε να μπορέσουμε να εκτιμήσουμε και να εξειδικεύσουμε το αντικείμενο της έρευνάς μας, μετρώντας την ικανοποίηση των φοιτητών από την εκπαιδευτική διεργασία και την υποστήριξη που τους παρέχουμε.

Παράδειγμα αξιολόγησης μιας Ο.Σ.Σ. με χρήση ερωτηματολογίου

Ακολουθεί το παράδειγμα ενός σύντομου ερωτηματολογίου που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένας Κ.Σ. στο Ε.Α.Π. στο τέλος μίας Ο.Σ.Σ. –στο παράδειγμα

ορίζεται ως αξιολόγηση της 1^{ης} Ο.Σ.Σ., ωστόσο ο κάθε Κ.Σ. μπορεί αν θέλει να την εφαρμόσει σε όποια Ο.Σ.Σ. εκείνος κρίνει σκόπιμο.

Στόχος του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου είναι να συλλέξει χρήσιμες πληροφορίες για την αποτελεσματικότητα της Ο.Σ.Σ. με τρόπο απλό, αβίαστο – όντας ανώνυμο το ερωτηματολόγιο- και χρονικά σύντομο στην συμπλήρωσή του. Το ερωτηματολόγιο μπορεί να μοιραστεί στο τέλος της Ο.Σ.Σ. και με μία ματιά ο Κ.Σ. να αποκομίσει μία εικόνα του πώς εισέπραξαν την όλη διαδικασία οι συμμετέχοντες φοιτητές. Χρήσιμο είναι να τους κοινοποιηθούν τα όποια συμπεράσματα προκύψουν από την ανάλυση αυτού του ερωτηματολογίου, προκειμένου να συζητηθούν τυχόν αστοχίες που εντοπίστηκαν, κι έτσι να προσεγγίσει καλύτερα ο Κ.Σ. τις ανάγκες των φοιτητών, ώστε να βελτιώσει το σχεδιασμό της επόμενης Ο.Σ.Σ.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ 1^{ΗΣ} ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ

Ποιες ήταν οι αρχικές προσδοκίες σας από την 1^η Ο.Σ.Σ.;

Σε ποιο βαθμό εκπληρώθηκαν οι αρχικές προσδοκίες σας από την 1^η Ο.Σ.Σ.;

0 1 2 3

Συμμετείχατε ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία;

0 1 2 3

Σε ποιο βαθμό η καθηγήτρια σύμβουλος σας βοήθησε να λύσετε απορίες σχετικά με τις γραπτές εργασίες;

0 1 2 3

Σε ποιο βαθμό η καθηγήτρια σύμβουλος σας ενθάρρυνε να εκφραστείτε κατά τη διάρκεια της Ο.Σ.Σ.;

0 1 2 3

Σε ποιο βαθμό αξιολογείτε ότι συνεργαστήκατε δημιουργικά με τους συμφοιτητές σας;

0 1 2 3

Σε ποιο βαθμό αξιολογείτε ότι συνεργαστήκατε δημιουργικά με την καθηγήτρια σύμβουλο;

0 1 2 3

Τι σας άρεσε περισσότερο στην όλη διαδικασία και το περιεχόμενο της 1^{ης} Ο.Σ.Σ.;

Τι θα αλλάζατε στη διαδικασία και στο περιεχόμενο της 1^{ης} Ο.Σ.Σ.;

Σημείωση: Παραδείγματα ερωτηματολογίων αξιολόγησης μπορείτε να δείτε στο: Εκπαιδευτικό Υλικό για τους Εκπαιδευτές Θεωρητικής Κατάρτισης – Τόμος III, σελ. 292-293 (διαθέσιμο στο <http://www.athenavtc.gr/wp-content/TOMOS3.pdf>). Επίσης ένα παράδειγμα ερωτηματολογίου αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου μπορείτε να βρείτε εδώ:

<http://www.swccd.edu/~asc/ED%20100101%20docs/Tutor%20Self%20Evaluation%20form.pdf>

Ένα δεύτερο εργαλείο που μπορούμε να αξιοποιήσουμε για να αντλήσουμε πληροφόρηση από τους φοιτητές είναι η ομαδική συνέντευξη (focus group). Για παράδειγμα, μπορούμε να ζητήσουμε από μια μικρή ομάδα φοιτητών, μετά την ολοκλήρωση μιας ΟΣΣ, να μας

αφιερώσουν λίγο χρόνο για μια συζήτηση, ζητώντας πληροφορίες για τα ερωτήματα που μας απασχολούν και θέλουμε να αξιολογήσουμε. Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να εξηγήσουμε στην ομάδα των φοιτητών το στόχο μας, δηλαδή τη ανάγκη για συνεχή βελτίωση της πρακτικής μας, ώστε οι πληροφορίες που θα μας δώσουν να είναι αξιοποιήσιμες¹. Για να αξιοποιήσουμε αποτελεσματικά τη συζήτηση, θα χρειαστεί να ενθαρρύνουμε τους φοιτητές να εκφράσουν ελεύθερα τις απόψεις τους, εξασφαλίζοντας ένα κλίμα συνεργασίας, εμπιστοσύνης και ειλικρίνειας. Η αναζήτηση ανατροφοδότησης απευθείας από τους φοιτητές μπορεί να αποτελέσει πλούσια πηγή πληροφοριών, αρκεί να έχει διαμορφωθεί το κατάλληλο κλίμα που θα βοηθήσει τους φοιτητές να εκφραστούν ελεύθερα.

Ένας ακόμη τρόπος άντλησης πληροφοριών που μπορούμε να αξιοποιήσουμε είναι τα αποτελέσματα της απόδοσης των φοιτητών. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων στις εργασίες και εξελικτικά μέχρι τις εξετάσεις μπορεί να μας δώσει την ευκαιρία να ανακαλύψουμε ποια σημεία της πρακτικής μας χρειάζονται περαιτέρω βελτίωση, ή ακόμη σε ποια σημεία χρειάζονται περισσότερη υποστήριξη οι φοιτητές. Για παράδειγμα αν εντοπίζουμε ότι σε συγκεκριμένα σημεία οι φοιτητές φαίνεται να δυσκολεύονται περισσότερο, ίσως αξίζει να επικεντρώσουμε εκεί παρέχοντας περισσότερα παραδείγματα και διευκρινίσεις.

Τέλος, αξίζει να αναφέρουμε ότι ακόμη και άλλα στοιχεία της συμπεριφοράς των φοιτητών μπορεί να μας δώσουν πληροφορίες για την πρακτική μας, όπως:

- αν εμφανίζονται συχνά απουσίες κατά τις ΟΣΣ,
- αν υπάρχει μεγάλο ποσοστό φοιτητών που δεν ανταποκρίνεται στις προθεσμίες των γραπτών εργασιών,

¹ Η μεθοδολογία ανάπτυξης ερευνητικών εργαλείων, όπως τα ερωτηματολόγια, οι συνεντεύξεις και τα focus groups αποτελούν ένα ξεχωριστό αντικείμενο μελέτης που αναλύεται διεξοδικά σε πολλά εγχειρίδια. Αν σας ενδιαφέρει να μελετήσετε περισσότερο το θέμα αυτό θα βρείτε προτάσεις στον Οδηγό για Περαιτέρω Μελέτη.

- αν ανταποκρίνονται στην επικοινωνία που επιδιώκουμε να διατηρούμε μαζί τους,
- αν τα αποτελέσματα των εξετάσεων ανταποκρίνονται στην αντίληψη που έχουμε για την πορεία κάθε φοιτητή,
- αν μπορούν να επιλύσουν μια άσκηση ή μια μελέτη περίπτωσης που έχουμε επιλέξει, σχετικά με τους μαθησιακούς στόχους.

Αξιοποιώντας άλλους Καθηγητές-Συμβούλους

Η συνεργασία ανάμεσα στους Καθηγητές-Συμβούλους για τη βελτίωση των πρακτικών εκπαίδευσης είναι ένα θέμα που έχει αρχίσει να αναδुकνείται όλο και περισσότερο (Gordon, 2005). Ένας συνάδελφος Καθηγητής-Σύμβουλος μπορεί να μας δώσει ανατροφοδότηση σχετικά με τη διόρθωση των εργασιών ή την καθοδήγηση που παρέχουμε στους φοιτητές. Μπορεί επίσης να αξιολογήσει το σχεδιασμό μιας ΟΣΣ ή ακόμη, αν υπάρχει η δυνατότητα, να την παρακολουθήσει και να συμπληρώσει τη μήτρα παρατήρησης που έχουμε διαμορφώσει.

Αξιοποιώντας την αλληλεπίδραση ανάμεσα στα διάφορα στοιχεία της εκπαίδευσης από απόσταση

Η αλληλεπίδραση ανάμεσα στα διάφορα στοιχεία της εκπαίδευσης από απόσταση έχει συζητηθεί σε προηγούμενα κεφάλαια. Ωστόσο, εδώ θα αποτελέσει πηγή πληροφόρησης για την αυτοαξιολόγηση του Καθηγητή-Συμβούλου. Η αλληλεπίδραση μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο της αξιολόγησης όσο και το μέσο. Συγκεκριμένα, μπορούμε να αξιοποιήσουμε πληροφορίες που προκύπτουν από την αλληλεπίδρασή μας με τους φοιτητές, με το εκπαιδευτικό υλικό, πόσο προωθούμε την αλληλεπίδραση των φοιτητών με το εκπαιδευτικό υλικό όσο και των φοιτητών μεταξύ τους.

Για να εξετάσουμε τα παραπάνω θέματα μπορούμε για παράδειγμα να μελετήσουμε τα γραπτά μηνύματα (e-mail) που ανταλλάσσουμε με τους

φοιτητές ή ακόμη και τους διαλόγους που πραγματοποιούνται στο forum του μαθήματος, επισημαίνοντας πόσο συχνά τους παραπέμπουμε στις δραστηριότητες του εκπαιδευτικού υλικού. Με τον ίδιο τρόπο μπορούμε να εξετάσουμε στα μηνύματά μας, κατά πόσο ενθαρρύνουμε όλους τους φοιτητές να συμμετέχουν στη συζήτηση που πραγματοποιείται στο forum.

Ταυτόχρονα, η αλληλεπίδραση μπορεί να αποτελέσει το μέσο έρευνας άλλων ερωτημάτων. Για παράδειγμα, η ανάλυση των μηνυμάτων μπορεί να μας δείξει αν αξιοποιούμε αποτελεσματικά τις ΤΠΕ, σύμφωνα με τις ανάγκες των φοιτητών ή δεν καταφέρνουμε να τους κινητοποιήσουμε επαρκώς προς αυτή την κατεύθυνση.

Στην παρακάτω δραστηριότητα θα κάνετε το επόμενο βήμα στο σχέδιο αυτοαξιολόγησής σας, έχοντας ως βάση τα ερωτήματα που ήδη έχετε ορίσει ότι σας ενδιαφέρει να διερευνήσετε.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 10.6

Επιλέξτε δύο από τα ερωτήματα που καταγράψατε στη Δραστηριότητα 10.4 και περιγράψτε τον τρόπο με τον οποίο θα συλλέξετε πληροφορίες, προσπαθώντας να αξιοποιήσετε όσες περισσότερες πηγές μπορείτε.

ΣΥΝΟΨΗ

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάσαμε τη σημασία και τη μεθοδολογία της αυτοαξιολόγησης, ως εργαλείο αυτοανάπτυξης του Καθηγητή-Συμβούλου. Όπως είδαμε, όταν είμαστε αντιμέτωποι με έναν πολύπλευρο ρόλο, είναι σημαντικό να αποκωδικοποιήσουμε την πρακτική μας, τις αρχές που εφαρμόζουμε και να αναζητήσουμε την κατάλληλη γνώση για να βελτιωνόμαστε. Μέσω της αυτοαξιολόγησης δεν σχεδιάζουμε μια ολοκληρωμένη και έγκυρη έρευνα, μπορεί ωστόσο να αποτελέσει την εκκίνηση που θα μας εισάγει στο χώρο της έρευνας και της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου.

Για τον παραπάνω σκοπό, παρουσιάστηκαν τρόποι με τους οποίους ο Καθηγητής-Σύμβουλος μπορεί να συλλέξει ένα σύνολο πληροφοριών που θα τον βοηθήσουν να εξετάσει εκτενώς την πρακτική του. Η εφαρμογή μιας έρευνας αυτοαξιολόγησης μπορεί να βοηθήσει σημαντικά τον Καθηγητή-Σύμβουλο να βρει λύσεις σε δυσκολίες που αντιμετωπίζει στο έργο του.

Το τι θα ανακαλύψουμε για την πρακτική μας μέσα από την αυτοαξιολόγησή μας, εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από το τι θα αναζητήσουμε. Η αυτοαξιολόγηση αποτελεί το έναυσμα για αυτοανάπτυξη, για καινοτομία στην εκπαιδευτική πρακτική και αναζήτηση νέων λύσεων μέσα σε ένα πολύπλευρο πλαίσιο, όπως αυτό του ΕΑΠ.

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΜΕΛΕΤΗ

Wolcott, L.L. (1995). The distance teacher as reflective practitioner. *Educational Technology*, January/February Issue, 39-43.

Διαθέσιμο στο: <http://www.c3i.unioldenburg.de/cde/support/readings/wolcot95.pdf>

Στο παραπάνω άρθρο και ιδιαίτερα στην ενότητα Reflecting on the practice of Distance Teaching έχετε την ευκαιρία να μελετήσετε μια θεώρηση των δραστηριοτήτων της πρακτικής του Καθηγητή-Συμβούλου, που μπορούν να αποτελέσουν τους άξονες της έρευνας αυτοαξιολόγησης.

Brindley, J. (2004), *Researching tutoring and learner support, The Commonwealth of Learning*, Διαθέσιμο στο: <http://www.col.org/SiteCollectionDocuments/B6.pdf>.

Στο εκπαιδευτικό υλικό “Researching tutoring and learner support” παρουσιάζεται μια συστηματική αναφορά στο σχεδιασμό της έρευνας, στο πλαίσιο της εκπαίδευσης από απόσταση. Θα σας δώσει την ευκαιρία να ασχοληθείτε πιο συστηματικά με το σχεδιασμό έρευνας στο πλαίσιο του ΕΑΠ.

Cohen, L. & Manion, L. (1997). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας, από τις Εκδόσεις Έκφραση*.

Σε αυτό το βιβλίο θα βρείτε μια αναλυτική τεκμηρίωση της μεθοδολογίας της εκπαιδευτικής έρευνας και των εργαλείων της. Συγκεκριμένα, στις συνεντεύξεις ως ερευνητικό εργαλείο αφιερώνεται ένα κεφάλαιο (σελ.373), ενώ για το σχεδιασμό ενός ερωτηματολογίου θα βρείτε ενδιαφέρουσες συμβουλές στις σελίδες 134-140.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Μακράκης, Β. (1999). Αξιολόγηση Συστημάτων Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, στο: Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Β., Μακράκης Β., & Ματραλής, Χ. (επίμ.), *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση – Θεσμοί και Λειτουργίες*, Τομός Α, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Μαυρογιώργος. Γ. (2006.) Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου, στο: *Εκπαιδευτικό Υλικό για τους Εκπαιδευτές Θεωρητικής Κατάρτισης*, Τόμος ΙΙΙ, Αθήνα: ΕΚΕΠΙΣ.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Brindley, J. (2004). *Researching tutoring and learner support*, The Commonwealth of Learning, διαθέσιμο στο: <http://www.col.org/SiteCollectionDocuments/B6.pdf>.

Gordon, E.E. (2005). *Peer Tutoring – A teacher's resource guide*, USA: Scarecrow Education

Rubin, F. (1995). *A basic guide to evaluation for development workers*. Oxford: Oxfam Publications.

Schön, D. (1983). *Reflective practitioner: How professionals think in action*. New York: Basic Books.

Schön, D. (2002). From Technical Rationality to reflection-in-action, in (eds) Harrison, R., Reeve, F., Hanson, A. & Clarke J., *Supporting Lifelong Learning*, Volume 1 – Perspectives on Learning, New York: Routledge, The Open University.

Thorpe, M. (1993). *Evaluating Open and Distance Learning*. Harlow, Essex: Longman Group (UK) Limited.

Wolcott, L.L. (1995). The distance teacher as reflective practitioner. *Educational Technology*, January/February Issue, 39-43.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Φύλλο Παρατήρησης Διδασκαλίας

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΔΕΙΚΤΕΣ	ΠΟΛΥ	ΑΡΚΕΤΑ	ΕΛΑΧΙΣΤΑ/ ΚΑΘΟΛΟΥ
		3	2	1
1. Εισαγωγή	1. Παρουσίαση των στόχων			
	2. Κατάλληλες εισαγωγικές παρατηρήσεις			
	3. Ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος			
2. Περιεχόμενο κατάλληλο	4. Εναρμονισμένο με τις εκπαιδευτικές ανάγκες			
	5. Εναρμονισμένο με το επίπεδο των εκπαιδευομένων και το ρυθμό που μπορούν να παρακολουθήσουν			
	6. Κατάλληλη ροή και τεκμηρίωση επιχειρημάτων			
	7. Κατάλληλη σχέση ύλης-χρόνου			
3. Χρήση προφορικού λόγου	8. Ευκρίνεια, σαφήνεια, διευκρινίσεις, ανάλυση εννοιών			
	9. Άνεση, λίγοι δισταγμοί, καλός ρυθμός			
	10. Να ακούγεται καθαρά			
	11. Μη εξάρτηση από σημειώσεις			
4. Χρήση γλώσσας του σώματος	12. Όχι τυπικότητα, αλλά φυσικότητα, εναρμόνιση κινήσεων			
	13. Κατάλληλη εμφάνιση και στάση του σώματος			
	14. Επαφή με το βλέμμα			
	15. Καλή χρήση του χώρου			
5. Εκπαιδευτικές Τεχνικές	16. Κατά το δυνατόν συμμετοχικές, σε σχέση με το αντικείμενο			
	17. Πλουραλισμός τεχνικών			
	18. Κατάλληλη υλοποίηση καθεμίας τεχνικής			
	19. Κατάλληλη επιλογή και διασύνδεση των τεχνικών			

6. Σχέση με τους εκπαιδευόμενους	20.Οικειότητα, προσήνεια, ανοικτότητα, ειλικρίνεια			
	21.Κλίμα εμπιστοσύνης			
	22.Ενθάρρυνση για συμμετοχή			
7. Χρήση εποπτικών μέσων	23.Καλή προετοιμασία /κατασκευή /να είναι ορατά			
	24.Κατάλληλη διασύνδεση με το αντικείμενο και την εκπαιδευτική τεχνική			
	25.Πλουραλισμός μέσων			
	26.Κατάλληλη ποσότητα			
8. Επίλογος	27.Υπενθύμιση των στόχων και των βασικών σημείων			
	28.Ανακεφαλαίωση, συμπεράσματα			
	29.Αναφορά σε πρακτικές εφαρμογές			
	30.Διασύνδεση με τα παρακάτω			

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΜΕΛΕΤΗ

Κείμενο 1: “Rationale: Why do research?”

Brindley, J. (2004), *Researching tutoring and learner support*, The Commonwealth of Learning, διαθέσιμο στο: <http://www.col.org/SiteCollectionDocuments/B6.pdf>. (σελ. 21-22)

Rationale: Why do research and evaluation?

There are a great many reasons why practitioners do not do research and evaluation, and you are probably aware of most of these! Practitioners are often on the front line of service to learners, and short of time. Research requires reflection, an activity that can seem like a frill in the context of demands for service that are often time sensitive – such as returning calls from students, marking papers, or providing course choice advice prior to registration deadlines. Practitioners are often multi-tasking already, covering a number of different service areas with students. Adding yet another task might seem like a burden. Practitioners usually work in contexts that are short of resources: staff, money, technology, and other infrastructure elements are usually spread thinly. Using resources for research and evaluation can seem questionable when compared to other shorter-term needs. Practitioners are often generalists as opposed to specialists, and may not think that they have the skills or background to do research. In the light of these constraints, how can we make a sound and convincing argument for the value and necessity of doing research and evaluation as part of practice?

The most compelling reason for doing research is to gain a deeper understanding of practice. Research and evaluation contribute meaning and substance to practice and hence, make it more rewarding. Although it may be challenging initially to include research and evaluation as a regular part of your activities, the benefits of doing so are many:

- **The need to challenge belief and assumptions.** As already discussed, whether or not they are explicit, practice is based on beliefs, assumptions, and theories about what impact tutoring and other learner support activities have on learners, all of which need to be continually challenged. Data from research and evaluation can provide us with concrete measures of progress toward goal attainment. For example, if tutoring is designed to help students develop certain kinds of learning

skills, should we not evaluate whether this is being accomplished, and measures of progress toward goal attainment. For example, if tutoring is designed to help students to what extent does it achieve this?

- ▶ **Research and evaluation data are valuable to planning and priority setting.** If you have a better sense of which activities have the greatest positive impact on students, you can use resources (including your time) more effectively. Information (such as which students are at greatest risk of dropping out or when the most critical period is for dropout) helps you to set priorities and plan the timing of interventions.
- ▶ **Research and evaluation data can help provide a rationale for resource allocation.** There is often a tension between course development, which contributes to programme and enrolment growth, and learner support which improves quality of the learning experience. It is important to be able to quantify the benefits of investing in learner support, and research data can help you to do this.
- ▶ **Research and evaluation can provide valuable information about learner characteristics** which will inform development of appropriate support. Data may also identify students with unmet needs such as older learners or disabled learners.
- ▶ **Research and evaluation can inform you about the need for new competencies among staff or a change in procedures.** If a large number of students report difficulties with a particular structure or process, it deserves examination.
- ▶ **Research and evaluation can contribute to better working relationships** within an organisation because they aid understanding and promote evidence-based practice. Rationale for practice can be better articulated and supported with accurate information.
- ▶ **Research and evaluation makes it possible for the practitioner to contribute to and benefit from advancements in the field** through sharing practice and theory with colleagues. Often, research is better when done by a team, and being part of team can provide support for research activities to individual practitioners. Once you start doing research and evaluation, you will find many ways to collaborate with colleagues in your own organisation and elsewhere that will build your curiosity and enthusiasm. You can also consider publishing the results of your work or presenting them at a workshop or conference.

Κείμενο 2: "Θεωρητικό πλαίσιο και είδη αξιολόγησης"

Μακράκης, Β. (1999). Αξιολόγηση Συστημάτων Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, στο: Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Β., Μακράκης Β., & Ματραλής, Χ. (επίμ.), *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση – Θεσμοί και Λειτουργίες*, Τομός Α, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. (σελ. 253)

6.1.3 Αντικείμενα αξιολόγησης

Τα αντικείμενα αξιολόγησης προσδιορίζουν αυτό το οποίο αξιολογείται, και μπορεί να περιλαμβάνουν οτιδήποτε σχετίζεται με το σχεδιασμό, την οργάνωση, τη λειτουργία και το εκπαιδευτικό αποτέλεσμα ενός συστήματος ΑεξΑΕ. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα παρακάτω αντικείμενα αξιολόγησης συστημάτων ΑεξΑΕ:

- Βαθμός υλοποίησης των στόχων ενός προγράμματος
- Ευκαιρίες πρόσβασης και συμμετοχής
- Συγκριτική αποτελεσματικότητα των διαφόρων μεθόδων διδασκαλίας
- Υπηρεσίες στήριξης του εκπαιδευτικού έργου
- Αποπεράτωση και εγκατάλειψη σπουδών
- Ικανοποίηση προσωπικών και κοινωνικών προσδοκιών
- Ποιότητα προγραμμάτων σπουδών
- Επίδοση φοιτητών
- Ισότητα ευκαιριών στην εκπαίδευση
- Στάσεις φοιτητών και διδακτικού προσωπικού
- Δημογραφικά χαρακτηριστικά φοιτητών και αιτούντων
- Επαγγελματική αποκατάσταση αποφοίτων
- Χρήση νέων τεχνολογιών
- Κόστος - αποτελεσματικότητα
- Εκπαιδευτικό υλικό
- Εκπαιδευτικό και διοικητικό προσωπικό
- Αναλυτικά προγράμματα
- Αλληλεπίδραση διδάσκοντα και διδασκομένου

Κείμενο 3: “Χαρακτηριστικά ενός ιδανικού καθηγητή-συμβούλου”
διαθέσιμο στο:
<http://www.col.org/SiteCollectionDocuments/odltutoringHB.pdf> (σελ.
35)

THE ATTRIBUTES OF AN IDEAL TUTOR

Although it may not be possible to attain perfection, we can strive for the ideal, in tutoring as in other aspects of life!

Here is a description of the ideal tutor based on feedback from both learners and tutors.

The ideal tutor is a paragon: she or he is consistent, fair, professional in standards and attitudes, encouraging but honest, unbiased, kind, positive, respectful and accepting of students' ideas, patient, personal, tolerant, appreciative, understanding and helpful.

Marking by a tutor of this sort will provide the best possible feedback, a crucial, and for most learners, central part of the learning process. This tutor or instructor:

- *provides clear explanations on his or her expectations and marking style*
- *welcomes extra questions*
- *“locates one's faults but corrects them kindly” says a student, “and she explains why marks have been lost or awarded”*
- *makes thorough but cheerful and constructive comments (in contrast with another student's plaintive remark: “the comments left one feeling criticised, threatened and nervous”)*
- *gives an extra boost to encourage a student in difficulties*
- *clarifies points which have not been easily grasped or correctly learned*
- *is helpful in achieving the student's objectives*
- *offers flexibility when it is needed*
- *shows a genuine interest in motivating learners (even those who are beginners and so perhaps at a less interesting stage for the tutor)*
- *writes all corrections legibly and at a meaningful level of detail*
- *above all returns assignments promptly.*

So it seems the ideal tutor or instructor is the one who treats his or her students as s/he would want to be treated, who is approachable as a real person (signs the assignment comments, responds to letters and phone calls promptly and without fail) and who provides the most extensive and encouraging comments.

“The extra time and care that X took in marking this course have been much appreciated.”

(Haag, 1990)